

Kritik mot Kronofogdemyndigheten, som hanterat frågor om handlings- utlämnade på felaktigt sätt

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA kritik mot hur Kronofogdemyndigheten hade handlagt två olika förfrågningar från henne om att få ut vissa uppgifter och handlingar. Av anmälan framgick huvudsakligen följande.

Hon har under en längre tid haft skulder för vilka Kronofogdemyndigheten genomfört utmätning. I syfte att reda ut hur mycket hon hade betalat av dessa skulder sände hon den 27 juli 2009 ett e-postmeddelande till Kronofogdemyndigheten. Meddelandet hade huvudsakligen följande lydelse.

Jag håller på att arbeta med min ekonomi och kan inte få ett helhetsgrepp om den utan detaljerade uppgifter från er. Det jag behöver är

- 1) Ett aktuellt registerutdrag
- 2) specifikationer på varje månadsbelopp ni utmätt av mina tillgångar under åren 2006, 2007, 2008 och även för dessa år specifikation vad som betalats med det ni utmätt månad för månad i både kapitalbelopp, ränta samt tillkommande avgifter.

5) jag behöver också hjälp att se vilka ekonomiska krav som egentligen skickas till er för mig, detta är viktigt eftersom jag fått del räkningar och krav på saker jag inte ska betala och måste få hjälp att bevaka för att kunna bestrida dessa. Jag behöver hjälp att få ett system för det så jag återfår kontrollen och inte drabbas av en massa skulder jag faktiskt inte gjort mig skyldig till. Det har hänt vid många tillfällen och har slagits fast utan att jag ens sett varken krav eller någonting från er.

Samma dag svarade Kronofogdemyndigheten, per e-post, att man hade mottagit hennes brev men inte hade möjlighet att hjälpa henne just då. Hon hänvisades att återkomma senare under hösten, när myndigheten hade full bemanning igen.

AA sände den 25 oktober 2009 ytterligare ett e-postmeddelande till Kronofogdemyndigheten. Meddelandet hade huvudsakligen följande lydelse.

Jag skrev till er i somras angående min begäran att ta del av allt jag betalat genom er specificerat med kapitalbelopp, avgifter, räntor samt datum för betalningar för åren 2007, 2008 samt 2009 [...] Då jag efterfrågade dessa uppgifter redan i somras men ni meddelade att ni inte hade tid expediera detta under semestertid återkommer jag nu

igen med min begäran enligt vad ni hänvisade mig att göra i juli-augusti månad.
Tacksam om ni kan skicka dessa uppgifter till mig så snart som möjligt till [...]

I sin anmälan till JO daterad den 8 november 2009 uppgav AA att hennes begäran ännu inte hade besvarats.

Utredning

Muntliga upplysningar inhämtades från Kronofogdemyndigheten. Därefter anmodades Kronofogdemyndigheten, huvudkontoret, att göra en utredning och yttra sig över handläggningen av ärendet. I sitt remissvar hänvisade huvudkontoret, genom biträdande processägaren BB och verksjuristen CC, till ett yttrande upprättat av Mellersta verkställighetsavdelningen. Det yttrandet innehöll bl.a. följande (bilagorna här utelämnade).

AA har inkommit med ett mejl till Kronofogdens elektroniska myndighetsbrevlåda 2009-07-27. Detta mejl har vidare sänts av Kundcenter, som administrerar myndighetsbrevlådan, till kontoret i Södertälje. Kronoinspektör DD har via mejl svarat, se bil. 1, att Kronofogden inte hade möjlighet att hjälpa till just då och uppmanat gäldenären att återkomma senare under hösten. DD har förklarat sitt ställningstagande med att kontoret inte var fullt bemannat vid tillfället. Vikarierande teamledare EE har bekräftat att hon och DD förde en dialog om gäldenärens inkomna mejl samt om hur det skulle besvaras. De vara båda överens om att gäldenären skulle uppmanas att återkomma. Vid rapporteringen till ordinarie teamledare förbisåg vikarien att uppge det inträffade.

AA har inkommit med ytterligare två mejl till myndighetsbrevlådan 2009-10-25. Ett av dessa mail har vidare sänts av Kundcenter till summarisk process, se bil. 3, 4 och 5. Det andra hanterades av Kundcenter, se bil 6 och 7. Enligt FF har Kundcenter 2009-10-30 sänt ett registerutdrag till gäldenären.

Det får konstateras att Kronofogden, Södertäljekontoret, brustit i sitt sätt att hantera gäldenärens inkomna mejl 2009-07-27.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över vad Kronofogdemyndigheten anfört.

Verksjuristen CC lämnade per telefon följande förtydligande till Kronofogdemyndighetens yttrande.

Svar på de frågor som ställdes av AA i e-postmeddelandet den 25 oktober 2009 går att utläsa ur Kronofogdemyndighetens registerutdrag.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen, TF, är en handling allmän, om den förvaras hos en myndighet och, enligt 6 eller 7 §§ i samma kapitel, är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten.

Begreppet handling avser inte endast framställning i skrift eller bild – dvs. konventionella handlingar – utan också upptagningar som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas med tekniskt hjälpmedel samt sammanställningar av sakligt sammanhängande uppgifter som en myndighet kan göra med hjälp av tillgängliga program, s.k. potentiella handlingar. En förutsättning är emellertid att sammanställningen ska kunna göras med rutinbetonade åtgärder. Därmed avses att det ska vara fråga om en begränsad arbetsinsats och utan nämnvärda kostnader.

Att en uppgiftssamling inte tidigare har existerat i sammanställd form hindrar däremot inte att en uppgiftssammanställning kan vara att betrakta som allmän handling (se exempelvis Bohlin, Offentlighetsprincipen, 7 u, s. 53 ff. samt JO 2006/07 s. 478).

En allmän handling som får lämnas ut, som alltså inte innehåller uppgifter som omfattas av sekretess, ska på begäran genast eller så snart som möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av den, 2 kap. 12 § TF. Den som önskar ta del av en allmän handling har också rätt att mot fastställd avgift få en kopia av handlingen. En sådan begäran ska behandlas skyndsamt, 2 kap. 13 § TF. JO har i ett flertal beslut uttalat att innebörden härav är att besked i en utlämnande-fråga normalt bör lämnas redan samma dag som framställningen gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Här-till kommer att ett visst dröjsmål är ofrånkomligt om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material. För att leva upp till TF:s skynds-samhetskrav måste den som omfattas av regleringen organisera sin verksamhet på sådant sätt att framställningar om handlingsutlämnande kan behandlas även under semesterperioder och enskilda personers bortovaro.

Det är som regel den myndighet som förvarar handlingen som ska pröva en begäran, 2 kap. 14 § första och andra stycket TF. Om en anställd vid en myndighet, enligt arbetsordningen eller på grund av ett särskilt beslut, har ansvar för vården av en handling, är det enligt 6 kap. 3 § OSL, i första hand han eller hon som ska pröva om handlingen ska lämnas ut. I tveksamma fall ska den anställde låta myndigheten göra prövningen, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. Beslutar den anställde att inte lämna ut handlingen eller del av den ska den som begär handlingen informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas. Avslagsbeslut får enligt 2 kap. 15 § första stycket TF och 6 kap. 7 och 8 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, överklagas hos kammarrätt.

Bedömning

AA har i e-postmeddelande till Kronofogdemyndigheten den 27 juli 2009 framställt förfrågningar om utfående av vissa handlingar. Kronofogdemyndigheten har haft att skyndsamt ta ställning till dessa förfrågningar för att därefter antingen lämna ut de begärda handlingarna eller meddela henne ett överklagbart avslagsbeslut. Inget av detta skedde. Såsom Kronofogdemyndigheten konstaterat har myndigheten därigenom brustit i sitt sätt att hantera AA:s förfrågan. Kronofogdemyndigheten ska därför kritiseras.

AA:s förfrågan den 25 oktober synes ha besvarats genom utlämnande av handlingar den 30 oktober. Det har således i det fallet tagit myndigheten fem dagar att hantera hennes begäran. Som framgår av redogörelsen för den rättsliga regleringen är detta en alltför lång tid.